

Toelichting op statuten ICTU 2022 (op hoofdlijnen)

ABDTOPConsult stelt in het adviesrapport "Repareer het dak als de zon schijnt" dat de minister van BZK de 'eigenaarsrol' ten aanzien van ICTU beperkt invult en zoekende is naar een passende bredere invulling, dat de rol van het bestuur beperkt is ingevuld en dat de materiele rolinvulling van de algemeen directeur in de praktijk niet overeenkomt met de formele rol zoals deze is vastgelegd in de statuten. Alles overziend adviseert ABDTOPConsult de feitelijke situatie te formaliseren, waarbij het bestuur wordt omgevormd naar een Raad van Toezicht en namens aangesloten overheidsorganisaties toezicht uitoefent, de algemeen directeur de bestuurder wordt en dat dit alles wordt geformaliseerd in nieuwe statuten.

Naast de constatering uit het onderzoek van ABD TOPConsult is uit nader onderzoek naar een toekomstvast governance voor ICTU naar voren gekomen dat er sprake was van gewijzigde regelgeving en kaders die meegewogen moeten worden in het vormen van een toekomstvast governance en moeten worden verwerkt in nieuwe statuten. Allereerst is gebleken dat de huidige statuten niet meer voldoende voldoen aan de Aanbestedingswet 2012. Daarnaast is na de oprichting van ICTU het Stichtingenkader opgesteld. Bovendien is de Wet bestuur en toezicht op rechtspersonen (Wbtr) op 1 juli 2021 in werking getreden. Meer specifiek betreft dit het toezicht- en merendeelcriterium conform de Aanbestedingswet 2012, de aanwijzingsbevoegdheid van de minister t.a.v. de stichting en de samenstelling van de Raad van Toezicht en het bestuur.

Hierover is advies gevraagd aan dhr. prof. Dr. G.W.A. van der Meent, hoogleraar aanbestedingsrecht aan de Universiteit van Amsterdam, dhr. mr. A.L. Appelman, specialist in Europees aanbestedingsrecht, advocaat bij De Haan Advocaten & Notarissen te Zwolle, mw. mr. F. van Nouhuys en mw. Mr. A. de Jong, advocaten bij Straatman Koster advocaten te Amsterdam, mr. P. Hoogendoorn, notaris bij Pels Rijcken advocaten en notarissen te Den Haag, en mr. J. Muller, advocaat bij Pels Rijcken advocaten en notarissen te Den Haag. Hun adviezen zijn eensluidend en verwerkt in de nieuwe statuten.

Ter wille van het verkrijgen van inzicht in en de bedoelde opzet en werking van de nieuwe statuten is deze toelichting (op hoofdlijnen) geschreven.

Samenwerkingsverband (art 2.)

- ICTU is een samenwerkingsverband van overheidsorganisaties met aangesloten overheidsorganisaties. In casu: de Staat (vertegenwoordigd door BZK), IPO, UvW en VNG (art. 29). Hiermee is tot uiting gebracht dat ICTU interbestuurlijk en voor alle lagen van de overheid ICT diensten (conform art. 2) kan werken.
- Het aantal aangesloten overheidsorganisaties kan meer of minder worden (art. 18).
- Een vergadering van de aangesloten overheidsorganisaties beslist over de toelating tot het samenwerkingsverband (art. 18 jo 19);
- ICTU richt zich op de belangen van de aangesloten overheidsorganisaties (art 2, lid 3). Dit is een eis op grond van het toezichtcriterium uit de Aanbestedingswet 2012.

Doel (art. 2)

Het doel van ICTU is sinds de oprichting in 2001 ongewijzigd:

De aangesloten overheidsorganisaties ondersteunen om innovatieve toepassingen op het gebied van ICT te ontwikkelen, te introduceren en te implementeren en om de overheden daarbij te faciliteren, en al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

Er is geen sprake van gedwongen winkelnering (ICTU vervult de functies en taken uitsluitend op verzoek) en ICTU is volledig opdracht gefinancierd (vervult de functies en taken ten laste van een of meer overheidsorganisaties).

Bestuur

- Er is een bestuur, dat bestaat uit 1 of meer bestuurders (art. 4 lid 1).
- Bestuurder(s) worden benoemd door de Raad van Toezicht (art. 4 lid 3).
- Een bestuurder wordt benoemd voor bepaalde tijd (4 jaar) met een mogelijkheid een maal te verlenging met 4 jaar (art. 4, lid 6);
- De arbeidsvoorwaarden van een bestuurder worden binnen de grenzen van het WNT vastgesteld door de Raad van Toezicht (art 4, lid 8);
- De wijze van selecteren is beschreven in art. 5, die van schorsing en ontslag staat in art. 6.
- Is belast met het besturen van ICTU en is verantwoordelijk voor de algemene gang van zaken (art. 7, lid 1) en de vertegenwoordiging (art. 10).
- Richt zich naar het belang van ICTU en daarmee naar het belang van de aangesloten overheidsorganisaties (art. 7, lid 2). Dit is een eis op grond van het toezichtcriterium uit de Aanbestedingswet 2012.
- Is verantwoordelijk voor het strategisch beleid, (meerjaren)plannen en (meerjaren)investeringen, de begroting en jaarrekening; e.e.a. met goedkeuring van de Raad van Toezicht (art. 7). Dit laatste is een eis op grond van het toezichtcriterium uit de Aanbestedingswet 2012.
- Zorgt er voor dat zowel de Raad van Toezicht als de aangesloten overheidsorganisaties tijdig worden geïnformeerd (art. 7, lid 4 jo 13 lid 6).
- Moet voor specifieke handelingen goedkeuring van de Raad van Toezicht (art. 7 lid 5 en 6). Eventueel kan de Raad van Toezicht ook andere besluiten dan die van art. 7 lid 5 en 6 aan goedkeuring onderwerpen (art. 7 lid 7).
- Woont de vergaderingen van de Raad van Toezicht bij en heeft daarin een adviserende stem (art 15 lid 1).
- Zorgt voor een ordentelijke afwikkeling van de begroting en de jaarstukken (art. 23).
- Kan de statuten wijzigen dan wel de stichting ontbinden. Maar dit slechts met voorafgaande goedkeuring door de RvT en de vergadering van aangesloten overheidsorganisaties (art. 24 en 25).
- Kan 1 of meer reglementen vaststellen na goedkeuring van de Raad van Toezicht (art. 26).
- Er gelden een aantal bepalingen t.a.v. tegenstrijdig belang (art. 9), er zijn onverenigbaarheden (art. 17) en er geldt een geheimhouding (art. 27).

- Komt alle bevoegdheden toe die niet door de wet of statuten aan andere organen is toebedeeld en beslist in de gevallen waarin niet bij wet of statuten is voorzien (art. 28).

Raad van Toezicht (RvT)

- Worden benoemd door de eigen aangesloten overheidsorganisatie. Daarbij benoemen UvW, IPO en VNG er elk een en de Staat twee (art. 11 jo art. 29). Bestaat uit minimaal vijf en maximaal negen leden. De vergadering van aangesloten overheidsorganisaties bepaalt hoeveel leden van de raad van toezicht iedere aangesloten overheidsorganisatie benoemt. De Staat benoemt minimaal twee leden (art. 11 lid 3)
- De voorzitter wordt aangewezen door de Staat uit de door die Staat benoemde leden (art. 11 lid 6).
- Adviseert over en is verantwoordelijk voor het toezicht op het beleid en de algemene gang van zaken van ICTU namens de aangesloten overheidsorganisaties (art. 13 lid 1 en 2). E.e.a. mede o.g.v. het toezichtcriterium uit de Aanbestedingswet 2012.
- Richt zich naar het belang van ICTU en daarmee naar het belang van de aangesloten overheidsorganisaties (art. 13 lid 5) en ziet erop toe dat ICTU geen belangen nastreeft die in strijd zijn met de belangen van die aangesloten overheidsorganisaties. Dit is een eis op grond van het toezichtcriterium uit de Aanbestedingswet 2012.
- Heeft een instructierecht (art. 13 lid 3). Dit recht is met in achtname van de bepalingen uit het Stichtingenkader overgegaan van de minister op de RvT.
- De wijze van vergaderen en besluiten is vastgelegd in art 15.
- Er is een remuneratiecommissie (art. 5) en de RvT kan andere commissie instellen (art. 14).
- Benoemt de accountant (art. 23 lid 3).
- Er gelden regels voor tegenstrijdig belang (art. 16) en voor onverenigbaarheden (art. 17) en er geldt een geheimhouding (art. 27).
- De beloning van de leden van de RvT wordt vastgesteld door de vergadering van de aangesloten overheidsorganisaties binnen de grenzen van de Wet Normering Topinkomens voor toezichthouders (art. 11 lid 11).
- Schorsing en ontslag van een lid van de RvT is geregeld in art. 12.

Aangesloten overheidsorganisaties

- Aangezien ICTU een samenwerkingsverband van overheidsorganisaties is (art. 2), kunnen er overheidsorganisaties aansluiten of uittreden. Daarvoor dient beschreven te worden hoe dit proces van toe- of uittreden verloopt (art. 18 en 19);
- Tevens is vastgelegd welk type overheidsorganisatie kan deelnemen (art. 18 lid 2). Dit zijn:
 - iedere publiekrechtelijke rechtspersoon (dit zijn nagenoeg alle overheidsorganisaties);
 - een privaatrechtelijke rechtspersoon met een publiekrechtelijke taak en met publiek rechtelijk toezicht (en bijvoorbeeld aan ZBO's of RWT's);

- koepelorganisaties van de hiervoor genoemde overheden (waaronder UvW, IPO en VNG).
- Tenminste 80% van de opdrachten van ICTU dient te komen uit en van de aangesloten overheidsorganisaties (over de afgelopen 5 jaren was dit ruim 95%). Maximaal 20% van de opdrachten mag komen van andere organisatie (vormen) dan die van de aangesloten overheidsorganisaties (e.e.a. o.g.v. het merendeelcriterium).
- De aangesloten overheidsorganisaties zijn verenigd in een vergadering (art. 19 lid 1);
- De besluitvorming is geregeld in artikel 20;
- De vergadering van aangesloten overheidsorganisaties heeft een taak bij:
 - een informatieoverzicht vastgesteld door het bestuur (art. 7 lid 4);
 - het aantal aangesloten overheidsorganisaties (art. 11 lid 3);
 - het aantal leden per aangesloten overheidsorganisatie voor de RvT (art. 11 lid 3);
 - de beloning van de leden van de RvT (art. 11 lid 11);
 - bij ontstentenis of belet van alle leden van de RvT 1 of meer personen aanwijzen die tijdelijk het toezicht van de RvT uitoefent (art. 11 lid 12);
 - een overheidsorganisatie toelaten als aangesloten overheidsorganisatie (art. 18 lid 3);
 - deelname aan de vergadering van aangesloten overheidsorganisaties (art. 19 lid 2);
 - goedkeuring van een statutenwijziging (art. 24);
 - ontbinding en vereffening van de stichting (art. 25).

Opdrachtgeversberaad (art. 21)

- Voor het de afstemming over het strategisch (meerjaren)plan c.q. (meerjaren)beleid en het contact met de opdrachtgevers kan een opdrachtgeversberaad worden ingesteld.
- Het opdrachtgeversberaad adviseert het bestuur onder meer over strategische beslissingen.
- Elke aangesloten overheidsorganisatie kan 1 lid afvaardigen in het opdrachtgeversberaad.
- Het bestuur informeert de Raad van Toezicht over de adviezen van het opdrachtgeversberaad.